

Dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych pracownika w świetle nowych regulacji prawnych

dr Magdalena Kuba
mkuba@kozminski.edu.pl
Zakład Prawa Pracy
Akademii Leona Koźmińskiego

Pojęcie biometrii

- ▶ pojęcie *biometria* pochodzi od greckich słów: *bios* (życie) i *metron* (miara)
- ▶ biometria to wiedza o rozpoznawaniu żywych osób w oparciu o ich cechy biologiczne (anatomiczne i fizjologiczne) oraz właściwości behawioralne

Dane biometryczne

- ▶ zaproponowane przez Grupę Roboczą Artykułu 29 ds. Ochrony Danych pojęcie danych biometrycznych obejmuje:
 - właściwości biologiczne człowieka (*biological properties*)
 - cechy fizjologiczne człowieka (*physiological characteristics*)
 - cechy behawioralne człowieka (*living traits or repeatable actions where those features and/or actions are both unique to that individual*)

Dane biometryczne

- ▶ cechy biometryczne mają trzy istotne właściwości:
 - mają charakter uniwersalny
 - są unikalne dla każdego człowieka
 - są trwałe

Dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych – stan prawny do 24.05.2018

- ▶ prawodawca nie definiował danych biometrycznych
- ▶ brakowało również ich jednoznacznej kwalifikacji prawnej – nie było jasne, czy kwalifikować je jako dane wrażliwe, czy jako dane zwykłe
- ▶ w rezultacie ustalenie przesłanek legalności przetwarzania danych osobowych biometrycznych było wysoce utrudnione

Dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych – stan prawny do 24.05.2018

- ▶ organy kontroli zwracały w szczególności uwagę na cel stosowania narzędzi biometrycznych i zastosowanie zasady adekwatności w procesie przetwarzania danych biometrycznych
- ▶ dopuszczano przetwarzanie danych biometrycznych do celów bezpieczeństwa
- ▶ kwestionowano dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych do celów kontroli czasu pracy

Dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych – stan prawny do 24.05.2018

Zdaniem NSA (cz. I):

„Brak równowagi w relacji pracodawca pracownik stawia pod znakiem zapytania dobrowolność wyrażeniu zgody na pobieranie i przetworzenie danych osobowych (biometrycznych). Z tego względu ustawodawca ograniczył przepisem art. 22 Kodeksu Pracy katalog danych, których pracodawca może żądać od pracownika. Uznanie faktu wyrażenia zgody na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych, jako okoliczności legalizującej pobranie od pracownika innych danych niż wskazane w art. 22 Kodeksu pracy, stanowiłoby obejście tego przepisu.”

Dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych – stan prawny do 24.05.2018

Zdaniem NSA (cz. II):

„2. Ryzyko naruszenia swobód i fundamentalnych praw obywatelskich musi być proporcjonalne do celu, któremu służy. Skoro zasada proporcjonalności wyrażona w art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych, jest głównym kryterium przy podejmowaniu decyzji dotyczących przetwarzania danych biometrycznych, to stwierdzić należy, że wykorzystanie danych biometrycznych, to stwierdzić należy, że wykorzystanie danych biometrycznych do kontroli czasu pracy pracowników jest nieproporcjonalne do zamierzonego celu ich przetwarzania.”

(wyrok NSA z dnia 1 grudnia 2009 r., I OSK 249/09)

Dane biometryczne – stan prawny od 25.05.2018

- ▶ dane biometryczne to dane osobowe, które wynikają ze specjalnego przetwarzania technicznego, dotyczą cech fizycznych, fizjologicznych lub behawioralnych osoby fizycznej oraz umożliwiają lub potwierdzają jednoznaczną identyfikację tej osoby, takie jak wizerunek twarzy lub dane daktyloskopijne (art. 4 pkt 14 RODO)

Dane biometryczne – stan prawny od 25.05.2018

- ▶ zakresem przedmiotowym definicji legalnej danych biometrycznych nie zostały objęte wszystkie dane o cechach biometrycznych człowieka, a tylko te, które wynikają ze specjalnego przetwarzania technicznego
- ▶ poza zakresem tej definicji pozostają, przykładowo, podpisy osób fizycznych znajdujące się na liście obecności – nie jest to przetwarzanie techniczne

Dane biometryczne – stan prawny od 25.05.2018

- ▶ Grupa Robocza Art. 29 wskazuje na dwie kategorie technik biometrycznych:
 - *physical and physiological-based techniques*
 - *behavioural-based techniques*
- ▶ przykładowe techniki biometryczne to:
 - weryfikacja odcisków palców, analiza siatkówki czy tęczówki oka, rozpoznanie twarzy, kształtu ucha czy głosu, wykrycie zapachu ciała, analiza wzoru DNA,
 - analiza pisma czy sposobu poruszania się

Dane biometryczne – stan prawny od 25.05.2018

- ▶ danymi biometrycznymi są zatem dane przetwarzane przy użyciu specjalnych technik biometrycznych
- ▶ motyw 51 RODO – **przetwarzanie fotografii nie powinno zawsze stanowić przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych, jako że fotografie są objęte definicją danych biometrycznych tylko wówczas, gdy są przetwarzane specjalnymi metodami technicznymi, umożliwiającymi jednoznaczną identyfikację osoby fizycznej lub potwierdzenie jej tożsamości**

Dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych – stan prawny od 25.05.2018

- ▶ na gruncie RODO dane biometryczne zakwalifikowano do danych szczególnie chronionych (wrażliwych)
- ▶ zgodnie z art. 9 ust. 1 chodzi o dane biometryczne w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej
- ▶ zasadą jest zakaz ich przetwarzania

Dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych – – stan prawny od 25.05.2018

- ▶ zasada jest zakaz ich przetwarzania
- ▶ art. 9 ust. 2 RODO przewiduje katalog wyjątków od tego zakazu, m.in.:
 - zgodę na przetwarzanie danych osobowych (chyba że prawo unijne lub krajowe przewiduje, iż podmiot danych nie może uchylić tego zakazu)
 - realizację obowiązków i szczególnych praw przez ADO lub podmiot danych w dziedzinie prawa pracy, o ile jest to dozwolone prawem unijnym, prawem krajowym lub porozumieniem zbiorowym wydanym na mocy prawa krajowego, przewidującymi odpowiednie zabezpieczenia praw podstawowych i interesów podmiotu danych

Dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych – – stan prawny od 25.05.2018

- ▶ art. 9 ust. 4 RODO przewiduje, że państwa członkowskie mogą zachować lub wprowadzić dalsze warunki, w tym ograniczenia w odniesieniu do m.in. danych biometrycznych
- ▶ obowiązujące od dnia 4 maja 2019 r. zmiany przepisów Kodeksu pracy przewidują wprost dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych

Dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych – stan prawny od 4.05.2019

- ▶ zrezygnowano ostatecznie z pierwotnej wersji projektowanych zmian Kodeksu pracy, przewidujących, że pracodawca mógłby przetwarzać dane biometryczne pracownika, jeśli dotyczą one stosunku pracy i o ile pracownik wyrazi na to zgodę
- ▶ wprowadzono natomiast dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych pracownika, jeśli jest to niezbędne dla kontroli dostępu do szczególnie ważnych informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę, lub kontroli dostępu do pomieszczeń wymagających szczególnej ochrony (art. 22(1b) par. 2 k.p.)

Dopuszczalność przetwarzania danych biometrycznych – stan prawny od 4.05.2019

- ▶ art. 22(1b) par. 1 k.p. przewiduje ponadto, że przetwarzanie danych wrażliwych – w tym danych biometrycznych – jest dopuszczalne na podstawie zgody pracownika, jeśli przekazanie tych danych następuje z inicjatywy pracownika

Dziękuję za uwagę

Magdalena Kuba